

2. Про внесення зміни до Порядку державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи : Наказ Міністерства юстиції України від 03.03.2022 № 836/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0290-22> (дата звернення: 1.06.2022)

3. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/755-15> (дата звернення: 1.06.2022)

4. Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2022 № 209. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/go/209-2022- %D0 %BF](https://zakon.rada.gov.ua/go/209-2022-%D0%BF) (дата звернення: 1.06.2022)

5. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України; Перелік від 18.03.2022 № 314. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/go/314-2022- %D0 %BF](https://zakon.rada.gov.ua/go/314-2022-%D0%BF) (дата звернення: 1.06.2022)

6. Війна та регіони України: як змінюється привабливість для підприємців – аналітика. 23.05.2022. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14970>

Кикоть П.В., к.ю.н., доцент,
професор кафедри підприємницького та корпоративного права
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

В умовах воєнного стану критично важливим є забезпечення належного та безперервного функціонування діяльності суб'єктів господарювання. Зокрема, це стосується здійснення електронної торгівлі зазначеними вище суб'єктами.

Воєнна агресія росії проти України, завдала не аби яких складнощів здійснення даного виду торгівлі, а це в свою чергу дуже вплинуло на електронну торгівлю, передусім надавши суттєву перевагу над оффлайн-торгівлею. В свою чергу, можемо констатувати, що на сьогодні військовий стан та його вплив на електронну торгівлю можуть сприяти зміцненню міжнародного співробітництва, а також подальшого розвитку політики щодо закупівель, поставок в Інтернеті тощо. В той же час, військовий стан окреслив, що електронна торгівля є важливим рішенням для споживачів, для підтримки малого бізнесу.

Актуальність обраної теми дослідження полягає в тому, що у зв'язку з впровадженням обмежень, щодо будь-яких видів здійснення торгівельної діяльності, в тому числі й електронної торгівлі, пов'язаних з введенням військового стану на Україні, мають можливості та потенційні перспективи для розвитку інтернет-ритейлу. Окреслена ситуація зумовила обмеження роботи офлайн-магазинів, що в свою чергу суттєво змінило ситуацію на ринку товарів та послуг та призвело до охоплення більшої аудиторії споживачів, а отже, і до збільшення оборотів продажу через мережу Інтернет.

Розглядаючи питання впливу воєнної ситуації на електронну торгівлю, в першу чергу необхідно зазначити, що відповідно до ст. 3 Закону України «Про електронну комерцію», електронна торгівля визначається як господарська діяльність у сфері електронної купівлі-продажу, реалізації товарів дистанційним способом покупцю шляхом вчинення електронних правочинів із використанням інформаційно-телекомунікаційних систем [1]. Зокрема, прийняття Закону «Про електронну комерцію», надало змогу інтернет-споживачам убезпечити себе від зловживань суб'єктивними правами їх контрагентів та дало міцну правову підставу для здійснення електронних правочинів [3].

Зокрема, Урядом України було запроваджено певні обмежувальні заходи, з метою недопущення зловживання у деяких сферах господарської діяльності, які в свою чергу були спрямовані на призупинення діяльності чи обмеження діяльності деяких суб'єктів господарювання. Зазначені умови, що склалися у суспільстві, за правовою оцінкою окремих юристів породжують суперечності,

оскільки потребують відповідного правового забезпечення. Правники вважають, що Уряд України щодо введення певних заходів під час воєнного стану, лімітує права та свободи громадян і суперечить конституційним нормам, оскільки «обмеження окремих конституційних прав і свобод людини та громадянина. В той же час, відповідні обмеження можливі в умовах воєнного чи надзвичайного стану». Отже, теза про незаконність обмежень і можливість їх введення лише за умови запровадження воєнного чи надзвичайного стану є сумнівною. В свою чергу, введення таких заходів призводить в першу чергу до зниження економічної активності в країні, а також зупиняє роботу деяких суб'єктів господарювання.

Слід зазначити, що малий та середній бізнес з низьким або нестабільним грошовим потоком все більше стають вразливими під час кризи, оскільки вони борються за прибутковість.

Світова спільнота занепокоєна воєнною агресією росії проти України, яка спричинила не тільки глобальну економічну кризу, а й продуктового та побутового «голоду», у тому числі який позначився й на діяльності суб'єктів господарювання у сфері електронної торгівлі. На початок 2020 року, обсяги електронної торгівлі в Україні складали близько 4 % від загального ринку роздрібної торгівлі в країні. За підсумками 2019 року в Україні обсяг ринку електронної торгівлі становив понад 97 млрд грн, з них фізичних товарів та послуг продано на суму понад 76 млрд грн, що на 17 % більше порівняно з 2018 роком). За прогнозами фахівців у 2021 році планувалося збільшення обсягів купівлі-продажу товарів у мережі Інтернет до понад 87 млрд грн (або 15 %). На сьогоднішній день, у зв'язку з військовою агресією росії проти України, спостерігається суттєвий спад обсягів по всіх видах товарів, зокрема, стосується товарів, які реалізуються через електронну торгівлю.

Наслідки воєнного стану на макро і мікро- рівні є надзвичайні: вагома шкода світовій торгівлі. Слід також підкреслити, що незважаючи на наявні недоліки та загрози, ринок електронної торгівлі в Україні має всі перспективи розвитку. У супереч всім прогнозам кожен третій інтернет-користувач купує

товари он-лайн, а це в свою чергу свідчить про рівень довіри до мережі Інтернет і є одним з позитивних факторів впливу на розвиток електронної торгівлі.

Зауважимо, що на сьогодні в Україні формат електронної торгівлі справді стрімко розвивається, оскільки має чималий спектр переваг. З цього приводу Сак Т.В. слушно зазначає, що основними перевагами електронної комерції є: швидкість та доступність отримання інформації щодо товару, його ціни, характеристик; оперативність та зручність здійснення торгівельних операцій (вибір, оформлення, оплата, зворотний зв'язок) [3]. Серед позитивних моментів слід також відмітити розвиток новітніх секторів економіки, а саме нових сервісів, зокрема сервісів доставки, побудованих на цифрових бізнес-моделях.

Необхідно також підкреслити, що з-поміж багатьох сфер бізнесу, саме для електронної торгівлі у період воєнного стану відкрилися як значні можливості, так і з'явилися певні загрози. Зазначимо, що зважаючи на глобальний масштаб кризи, значна частина суб'єктів господарської діяльності відчула на собі негативний вплив воєнного стану та обмежувальних заходів. У більшості випадків це ризики, які пов'язані з відсутністю платежів по укладеним угодам, відмовою клієнтів від купівлі запланованих товарів, робіт, послуг, складністю налагодження поставок фізичних товарів, нерозвинена кур'єрська мережа та неможливість отримати замовлення у віддалених районах країни, збільшення вартості замовлення через суттєві витрати на доставку, особливо у разі необхідності частого замовлення товарів, різке скорочення доходів населення.

Даною ситуацією на превеликий жаль, не забувають користуватися шахраї. Тільки в Україні кількість кіберзлочинів (відповідальність за які передбачена законом України) [2] зросла у 2,5 рази за останні 5 років. До того ж, на тлі воєнного стану поліцейська служба ЄС фіксує збільшення числа кіберзлочинів, шахрайств, крадіжок та підробок критичних товарів. Кіберзлочинність – це злочинність, пов'язана як з використанням комп'ютерів, так і з застосуванням

інформаційних технологій і глобальних мереж. У той же час термін «computercrime» в основному відноситься до злочинів, скоюваних проти комп'ютерів або комп'ютерних даних [2].

Розглядаючи питання кіберзлочинності, як наслідків під час воєнного стану необхідно зазначити, що інтернет-шахраї користуються нашою необачністю створюють нові схеми шахрайства за допомогою яких людей обманюють, зловживають попитом людей на інформацію та онлайн-доставки.

Отже, під час воєнної агресії росії проти України, більшість підприємств залишається закритими, інші намагаються здійснювати господарську діяльність та сприяти підтримувати економіку держави.

Саме тому, електронна торгівля має всі підстави для активного впровадження на вітчизняному ринку. Але поряд з існуючими проблемами, основною є кіберзлочинність, яка гальмує розвиток електронної торгівлі. В той же час, є і позитивні перспективи. Світовий досвід свідчить, що електронна торгівля при певній зміні поведінкового фактору займе гідне місце як в структурі національної економіки, так і свідомості людей.

Список використаних джерел:

1. Про електронну комерцію Закон України від 01.08.2021 р. № 675-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19> .
2. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України Закон України від 01.08.2021 р. №2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>
3. Сак Т. В. Електронна торгівля в Україні: стан, тенденції, перспективи розвитку. URL: [file:///C:/Documents %20and %20Settings/Admin/ %D0 %9C %D0 %BE %D0 %B8 %20 %D0 %B4 %D0 %BE %D0 %BA %D1 %83 %D0 %BC %D0 %B5 %D0 %BD %D1 %82 %D1 %8B/Downloads/112-1-289-1-10-20200925.pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/112-1-289-1-10-20200925.pdf)